

KBD-6425

Seat No. _____

M.A. (Sem. - III) Examination

November / December - 2014

CC-303 : Sanskrit : Paper-303

कौटिल्य अर्थशास्त्रम् : (अधिकरण-१)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (१) रेग्युलर विद्यार्थीओ भाटे दरेक प्रश्ननां १४ गुण रडेसे.
(२) अेकर्टनल विद्यार्थी भाटे दरेक प्रश्ननां २० गुण रडेसे.

१. नीयेनाभांथी गभे ते यार सभजवो : ९
1. Explain any **two** of the following : 14
- (१) चतरत्र एव विद्या इति कौटिल्यः ।
- (२) चतुर्णां वर्णानामाश्रमाणां च ।
- (३) अर्थमूलौ हि धर्मकामाविति ।
- (४) कार्य सामर्थ्यादि पुरुषसामर्थ्य कल्प्यते सामर्थ्यतश्च ।
- (५) मन्त्रपूर्वाः सर्वारम्भाः ।
- (६) प्रत्यक्षपरोक्षानुमेया हि राजवृतिः ।
- (७) कार्यसिद्धिरिति पञ्चाङ्गो मन्त्रः ।
- (८) जानीयुः शौचमित्येताः पञ्चसंस्थाः प्रकीर्तिताः ।

२. 'मन्त्रो परिषद्' अंगे कौटिल्यनां विचारो स्पष्ट करो. १४
2. Explain the thought of Kautilya about. 14

अथवा

२. 'अमात्यसम्पदोपेताः सर्वाध्यक्षाः'। - सविस्तार सभजवो. १४
2. Explain the detail 'अमात्यसम्पदोपेताः सर्वाध्यक्षाः'. 14

KBD-6425]

1

[Contd...

૩. “तस्माद् दण्डमूलास्तिस्त्रो विद्याः।” એ વિધાનની ચર્ચા કરો. ૧૪
3. Discuss the statement तस्माद् दण्डमूलास्तिस्त्रो विद्याः। 14
- અથવા**
૩. સંસ્કૃત સાહિત્યમાં કૌટિલ્યનાં અર્થશાસ્ત્રનું મહત્ત્વ અને પ્રદાન ચર્ચો. ૧૪
3. Evaluate the importance and contribution of Kautilyas economics in Sanskrit literature. 14
૪. નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે નોંધ લખો : ૧૪
4. Write short notes on any two of the following : 14
- (૧) સમાહર્તા: ।
- (૨) વિદ્યાસમુદ્રેશ ।
- (૩) કૌટિલ્યકાલિન શાસન વ્યવસ્થા.
- (૪) ગુપ્તચર
૫. નીચેનામાંથી ગમે તે સાતનાં એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો : ૧૪
5. Answer briefly any seven of the following questions : 14
- (૧) કૌટિલ્ય શબ્દનો અર્થ સમજાવો.
- (૨) પ્રથમ અધિકરણનું નામ શું છે ? તેમાં અધ્યાય કેટલા છે ?
- (૩) દૂત કેટલા પ્રકારનાં હોય છે ? કયા-કયા ?
- (૪) કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્રનાં પ્રારંભમાં કોને નમસ્કાર કરે છે ?
- (૫) કૌટિલ્યનાં મતે ગુપ્તચરોની યોગ્યતા કેવી હોવી જોઈએ ?
- (૬) ક્ષયા અને વેદાંગ કેટલા છે ? કયા-કયા ?
- (૭) મંત્રીની નિયુક્તિ પહેલાં રાજાએ કેટલી બાબતો ધ્યાનમાં રાખવી ?
- (૮) કેવા અંત:પુરને બીજા બાળી શકતા નથી ?
- (૯) ઈન્દ્રની પરિષદમાં કેટલા મંત્રીઓ હતા ?
- (૧૦) ગૃહસ્થનું કર્તવ્ય જણાવો ?
- (૧૧) ભીતવર્ગ કોને કહેવાય છે ?
- (૧૨) સમગ્ર સંસારનું જીવન કોને અધીન છે ?